

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-1-227
Karar Sayısı : 13-21/282-133
Karar Tarihi : 11.04.2013

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR, Kenan TÜRK, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Zeynep MADAN, Hale GÜNDÜZ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - BP Petrolleri A.Ş.
Temsilcisi: İlmutluhan SELÇUK
Ebulula Mardin Cad. No:57 Akatlar 34335 Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** BP Petrolleri A.Ş. ile yeniden satıcıları arasında yapılan BP ve Castrol markalı madeni ve sentetik yağların satışına yönelik Distribütörlük Anlaşması'na muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.12.2012 tarih ve 10383 sayılı ile giren ve eksiklikleri en son 19.03.2013 tarih ve 1674 sayılı yazı ile tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 28.03.2013 tarih ve 2012-1-227/MM sayılı Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; anılan Distribütörlük Anlaşması'nın 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanması gerektiği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

G.1.1. BP Petrolleri A.Ş. (BP)

- (4) Hisselerinin tamamına doğrudan veya dolaylı olarak BP Amaco plc'nin sahip olduğu BP, Türkiye'de akaryakıt pazarlama, ticari ve endüstriyel yakıtlar, bitüm, madeni yağlar, deniz yakıtları, kimyevi maddeler ile uçak yakıtları, petrol arama/çıkarma, doğal gaz ve enerji alanlarında faaliyet göstermektedir.

G.1.2. Distribütörler ve Müşterileri

- (5) Bildirim konusu Anlaşma uyarınca distribütörler, Anlaşma kapsamında portföylerinde bulunan ürünleri, aşağıda sayılan müşteri gruplarının tamamına (tanımlanan bölge içerisinde ilgili müşterinin BP'ye tahsis edilmemiş olması kaydıyla) bir kısıtlamaya tâbi olmaksızın satmakla yükümlüdürler. Söz konusu müşteri gruplarına ve niteliklerine aşağıda yer verilmektedir:

- Perakende Yağ Satıcısı: Çoğunlukla oto sanayi siteleri içinde yer alan, her tür marka ve çeşit madeni yağı alan ve perakende olarak satan teşebbüslerdir. Bu tip satış teşebbüslerin müşterileri, araç sahibi son tüketiciler, küçük tamirhane ve servis noktaları, küçük müteahhit firmaları, fabrikalar vb. madeni yağ kullanan ve tüketen her çeşit kişi ve kurumlardan oluşmaktadır.

- Yedek Parçacı: Çoğunlukla oto sanayi sitelerinde yer alan, ana işi olan perakende oto yedek parça satışı yanında ağırlıklı olarak motor yağları satışı da yapan noktalardır. Bu tip satış noktalarının müşterileri, araç sahibi son tüketiciler, küçük tamirhane ve servis noktaları, küçük müteahhit firmaları, madeni yağ kullanan ve tüketen her çeşit kişi ve kurumlardan oluşmaktadır.
- Özel Servisler: Çoğunlukla oto sanayi sitelerinde yer alan her çeşit binek, hafif ticari ve ağır vasıta araçlara tamir, servis ve bakım hizmeti sunan noktalardır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- Yetkili Servisler: Otomotiv firmalarının yetkili bakım servisleri olarak hizmet veren noktalardır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- Yıkama Yağlama Servisleri: Çoğunlukla araç yıkama servisi olarak hizmet veren bunun yanında otolara yağ değişim hizmeti de sunan servis noktalarıdır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- Akaryakıt (Petrol) İstasyonları: BP ya da farklı markalardaki akaryakıt istasyonlarından bazıları, perakende motor yağları satışı yanında yağ değişim servis hizmeti de vermektedir. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını perakende satmanın yanında servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- Araç Filo Şirketleri: Binek araç kiralama hizmeti veren ya da ağır vasıta araçlarla nakliye hizmeti sunan firmalar kendi araç parkları için motor ve dişli yağları satın almakta ve bu yağları kendi araçlarında kullanmaktadır.
- İnşaat, Maden ve Müteahhitlik Firmaları: Değişik ölçeklerdeki müteahhitlik, maden ocağı, inşaat hafriyat şirketleri, hazır beton firmaları gibi tüm bu kapsama giren şirketler her çeşit motor ve madeni yağ alımı yapmakta ve bunları kendi araç parklarında bakım işlemlerinde kullanmaktadır.
- Fabrikalar: Endüstriyel işletmeler olup ihtiyaçları olan madeni yağları (ağırlıklı olarak endüstriyel yağlar ve gresler) üretim makinelerinin bakım ihtiyaçlarında kullanmaktadır.

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (6) Muafiyet tanınması talep edilen Anlaşma'ya konu ürünler BP tarafından Castrol ve BP markası altında üretilen ve otomobil grubu araçlar ile otobüs, tır, kamyon, traktör, maden araçları gibi ağır vasıta sınıfına giren araçlar ve iş makinelerinde kullanılan "*oto grubu madeni yağları*" ve "*endüstriyel grubu madeni yağları*" kapsamaktadır. Endüstriyel grubu yağlar; aktarma yağları, motosiklet ve diğer endüstriyel yağlar olarak sınıflandırılmaktadır.
- (7) Anlaşmadan etkilenmesi muhtemel pazarlar dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "*otomotiv madeni yağları*" ve "*endüstriyel madeni yağları*" içerecek şekilde "*madeni yağlar*" olarak tanımlanmıştır.

G.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (8) Sözleşme konusu madeni yağlar, sahip olunan dağıtım kanalları ve servisler aracılığıyla tüm Türkiye'ye satılmakta ve böylelikle rekabet koşulları ülke genelinde homojen bir görünüm arz etmektedir. Bundan dolayı, ilgili coğrafi pazar "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.3. Değerlendirme

- (9) Bildirim konusu Anlaşma, genel hatlarıyla BP madeni yağlarının belirlenmiş münhasır bölgelerde distribütörler aracılığıyla dağıtımını konu almaktadır.
- (10) Bilindiği üzere, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2005/4 sayılı Tebliğ)'nin Kapsam başlıklı 2. maddesi uyarınca; yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde bu Tebliğ'de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.
- (11) Anılan Tebliğ'e göre motorlu taşıt "*karayollarında kullanım amaçlı, üç veya daha fazla tekerlekli motorlu taşıt aracı*"; yedek parça ise "*bir aracın parçalarını değiştirmek amacıyla aracın üzerine veya içine takılabilen, yakıt hariç olmak üzere, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağlar gibi ürünlerin de dâhil olduğu mallar*" olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla, Tebliğ'de yer alan yedek parça tanımından hareketle, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağların anılan Tebliğ kapsamında olması mümkündür. Diğer taraftan, 2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz'un 2. maddesinde madeni yağ gibi ürünlerin hangi hallerde yedek parça kabul edileceği açıklanmıştır. Buna göre, motor yağlarının yedek parça tanımı kapsamında olması nedeniyle, bu türden ürünlerin dağıtımına ilişkin anlaşmaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğu; ancak anlaşmaya konu motor yağının hangi tip araçta ve ne amaçla kullanılacağı konusunda makul belirlilik bulunmaması halinde ilgili ürünlerin 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamı dışında bırakılacağı anlaşılmaktadır.
- (12) Bildirime konu Anlaşma'ya bakıldığında, Anlaşma'nın oto yağlarının ve endüstriyel yağların dağıtımına ilişkin olarak yapıldığı görülmektedir. Bu ürünlerden endüstriyel yağlar, motorlu taşıt sınıfına girmeyen araçlarda, aktarma parçalarında, fabrika tipi tesislerin makinelerinde, dişlilerde kullanılmakta olup, aktarma yağları, motosiklet ve diğer endüstriyel yağlar olarak sınıflanmaktadır. Bu sınıflama dikkate alındığında "*endüstriyel*" grubu madeni yağların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşılmıştır.
- (13) Öte yandan oto yağlar olarak tanımlanan ürünler; otomobil grubu araçlarda kullanılan madeni yağlar yanında, ağır vasıta ve iş makinelerinde, otobüs, tır, kamyon, traktör, deniz araçları (yatlar), maden araçları, ağır iş makineleri gibi araçlarda kullanılan yağları içermektedir. Dolayısıyla, oto grubu madeni yağların, sadece motorlu taşıt sektöründe değil, motosiklet ve traktör gibi 2005/4 sayılı Tebliğ'in motorlu taşıt tanımına girmeyen araçlarda ve endüstrilerde de kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Bu noktada alıcının ve müşterilerinin bu ürünleri hangi amaçla aldığı önem kazanmaktadır. Yukarıda yer verilen distribütörlerin satış yapacağı müşteri gruplarına bakıldığında, bunlar arasında oto yağları yedek parça olarak kullanabilecek yetkili servis, özel servis gibi alıcıların yanında filo şirketi, yıkama yağlama servisi gibi motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet göstermeyen teşebbüslerin de olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, alıcıların motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet

göstermesi ve anlaşma konusu ürünleri motorlu taşıt onarım sektörüne sağlaması yönünde bir belirlilik bulunmamaktadır. Bu bakımdan, söz konusu madeni yağların yalnızca bir motorlu taşıtın içine ya da üzerine monte edileceklerinin genel olarak kabul edilemeyeceği ve bildirim konusu sözleşmenin 2005/4 sayılı Tebliğ'in değil, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır¹.

- (14) 2002/2 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde dikey anlaşmalar "Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar" şeklinde tanımlanmaktadır. Mevcut bildirimde muafiyet verilmesi talep edilen Anlaşma, BP ile yeniden satıcıları arasında BP ve Castrol markalı madeni ve sentetik yağların yeniden satılmasına ilişkindir. Söz konusu Anlaşma, Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesindeki dikey anlaşmalar tanımına uymaktadır.
- (15) 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca dikey anlaşmalar, sağlayıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40'ı aşmaması koşuluyla Kanun'un 4. maddesinden muaf tutulabilmekte ve beş yıla kadar grup muafiyeti kapsamında değerlendirilebilmektedir. BP'nin madeni yağ pazarında (oto ve endüstriyel madeni yağlarla birlikte) son üç yıla ilişkin BP ve Castrol markaları ile elde ettiği toplam pazar payına bakıldığında ise sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) olduğu tespit edilmiştir. Bu itibarla, sağlayıcının ilgili ürün pazarındaki payı 2002/2 sayılı Tebliğ'de belirtilen %40 eşiğini aşmadığı için Anlaşma'nın grup muafiyeti kapsamında incelenmesi mümkündür. Bu kapsamda anılan Anlaşma, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" ve 5. maddesi ile getirilen "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" başlıkları altında bulunan düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilmiştir.
- (16) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesi kapsamında ele alınan sınırlamaların varlığı açısından inceleme yapıldığında; Anlaşma'da "MADDE II-ANLAŞMANIN KONUSU" başlığının 1., 5(a). ve 7. maddeleri bütününde yer alan aktif satış yasağı ile "MADDE VIII- ÜRÜNLERİN FİYATI VE ÖDEME" başlığında düzenlenen tavsiye niteliğindeki yeniden satış fiyatının tespiti dikkat çekmektedir.
- (17) Aktif satış yasağı açısından 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin (b) bendi hükmüne göre; sağlayıcı, kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışları kısıtlayabilecektir. 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinin (a) bendi gereğince, yeniden satış fiyatının tespiti açısından sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla sağlayıcının, alıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya alıcıya satış fiyatını tavsiye etmesi mümkündür. Bu çerçevede bildirim konusu Anlaşma'nın 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan sınırlamalara aykırılık teşkil etmediği anlaşılmıştır.
- (18) Rekabet etmeme düzenlemesi içeren Anlaşma, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi ile getirilen "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" başlığı altında incelendiğinde ise anılan yükümlülüğün süresi ön plana çıkmaktadır. Süresi beş yıldan uzun olan rekabet etmeme yükümlülüğünün grup muafiyetinden yararlanması bazı istisnai haller dışında mümkün değildir. Dosya mevcudu bilgilerden; rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin, anlaşmanın süresinin düzenlendiği "Madde XVI" çerçevesinde beş yıla sınırlandırıldığı, dolayısıyla 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5.

¹ Kurulun 24.4.2007 tarihli 07-34/345-125 ve 07-34/346-126 sayılı; 22.04.2010 tarihli ve 10-33/530-189 sayılı kararında da anlaşmalar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmiştir.

maddesinde öngörülen beş yıllık sürenin aşılmadığı görülmüştür. Bu çerçevede Anlaşma'nın, 2002/2 sayılı Tebliğ ile getirilen düzenlemelere aykırılık taşımadığı kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (19) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, BP Petrolleri A.Ş. ile yeniden satıcıları arasında yapılan BP ve Castrol markalı madeni ve sentetik yağların satışına yönelik bildirim konusu Distribütörlük Anlaşması'nın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.